

Fribergaskolans likabehandlingsplan läsåret 2016-2017

Innehållsförteckning

Mål och vision	2
Vad betyder orden?	2
Så säger lagen	3
Ansvarsfördelning	3
Processbeskrivning	4
Kartläggning och nuläge	5
Åtgärder och ansvar för dessa, inklusive tidsplan	6
Åtgärder vid akuta situationer	6
Främja, förebygga, åtgärda	7
Övergripande åtgärder	7
Åtgärder för att främja likabehandling	8
Riktade åtgärder	9
Kränkningar	9
Diskriminering och trakasserier	10
Kompetensutveckling	11
Uppföljning och utvärdering	11-12

Mål och vision

Fribergaskolan rustar eleverna för framtiden. I detta ingår inte bara kunskaper och färdigheter, utan även förståelse för och ett bestående avståndstagande från diskriminering, trakasserier och kränkningar.

Vi vill skapa en miljö där hänsyn, gott uppförande och ömsesidig respekt präglar umgängestonen.

Vi vill att alla elever känner sig sedda och att ingen utsätts för diskriminering, trakasserier eller kränkningar.

Vad betyder orden?

Diskriminering = är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och missgynnandet har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Trakasserier = står för ett handlande som kränker ett barns eller en elevs värdighet och har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Om någon blir kallad "blatte", "Cp", "fjolla", "hora" eller liknande kan det uppfattas som trakasserier.

Kränkande behandling = Står för ett handlande som utan samband med någon med ovan nämnda diskrimineringsgrunder kränker ett barns eller elevs värdighet. Om någon blir kallad "plugghäst", "glasögonorm", "benrangel", "UFO" eller liknande kan det uppfattas som kränkande behandling.

Trakasserier och kränkande behandling är inte alltid verbala utan kan bestå av till exempel gester, ignorering, utfrysning eller att någon stirrar utstuderat. Fysiska påhopp (till exempel att släppa ut luften i ett cykeldäck, eller ta någons saker) är exempel på trakasserier eller kränkande behandling.

(Texten kommer från *diskrimineringsombudsmannen och skolinspektionen 2012*.)

Mobbning innebär att en eller flera personer utsätts systematiskt och återkommande för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling

Så säger lagen

Vilket arbete skolan ska driva mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (t ex mobbning) regleras av lagstiftningen i skollagen kap 6 och diskrimineringslagen. Arbetet styrs också av läroplanen, Lgr 11.

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering av elever på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning samt ålder. Lagen säger också att skolan måste arbeta förebyggande för att diskriminering inte ska uppstå.

I skollagens kapitel 6 står det att skolan måste arbeta förebyggande också mot kränkande behandling. Om en elev upplever att han/hon blir kränkt i skolan, kan han/hon vända sig till BEO (Barn- och Elevombudet) som kan hjälpa eleven, bland annat genom att kräva skadestånd. BEO finns på Skolinspektionen.

I Lgr 2:1 står skrivet att skolan aktivt ska motverka tendenser till diskriminering och annan kränkande behandling. Ingen ska utsättas för det i skolan. Det är skolans uppgift att bemöta främlingsfientlighet och intolerans med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Ansvarsfördelning

Rektor

Det är rektors ansvar att:

- se till att all personal, elever och vårdnadshavare känner till att alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är förbjudna på skolan
- se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter, samt att motverka kränkande behandling och diskriminering eller trakasserier på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, ålder eller könsöverskridande identitet eller uttryck
- årligen upprätta och utvärdera en plan mot kränkningar och en plan mot diskriminering och trakasserier i samarbete med personal, elever och vårdnadshavare. Dessa två planer sammanförs i en Likabehandlingsplan
- om skolan får kännedom om att kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas

Rektor ska även:

- se till att skolpersonal har ett gemensamt system för hur de dokumenterar anmäld eller upptäckt kränkande behandling, trakasserier och diskriminering och de åtgärder som vidtagits
- kontakta andra myndigheter vid behov

Lärare och annan skolpersonal

Det är lärares och annan skolpersonals ansvar att:

- följa skolans likabehandlingsplan
- ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som han/hon förmedlar genom sin undervisning och sträva efter likabehandling
- se till att åtgärder vidtas då kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering misstänks, anmäls eller upptäcks
- dokumentera misstänkt, anmäld eller upptäckt kränkande behandling, trakasserier och diskriminering och de åtgärder som vidtas

- bevaka att utreda fall av kränkande behandling, trakasserier och diskriminering, där den enskilda läraren eller annan personal är berörd, följs upp
- bemöta elever och kollegor på ett respektfullt sätt

Elever

Det är alla elevers gemensamma ansvar att:

- påtala kränkande behandling, trakasserier och diskriminering som förekommer på skolan
- bemöta elever, lärare och övrig personal på ett respektfullt sätt

Processbeskrivning

För att ta fram en likabehandlingsplan som uppfyller de krav lagarna ställer, där de olika delarna diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ingår, har vi gjort på följande sätt.

De två planerna (årlig plan mot kränkande behandling och likabehandlingsplan mot diskriminering och trakasserier) sammanförs i ett dokument i enlighet med riktlinjer från BEO (barn- och elevombudet). (www.skolinspektionen.se/BEO/For-larare/Planer-mot-krankande-behandling-och-diskriminering/)

En kartläggning av skolans nuläge görs i maj genom att eleverna fyller i **Trygghetsenkäten** på SchoolSoft. Resultatet av denna presenteras för personal, elever och föräldrar i augusti/oktober. Eleverna ges då även möjlighet att komma med förslag på åtgärder.

I olika grupper diskuteras sedan resultatet av enkäten mer ingående och förslag på åtgärder tas fram. De grupper som deltar i detta är:

- 1) Kamratstödjare och elevråd tillsammans med Trygghetsgruppen (bestående av en personalrepresentant från varje arbetslag)
- 2) Föräldraföreningen och andra intresserade föräldrar tillsammans med rektor och skolkurator
- 3) Arbetslagen under ledning av arbetslagsledarna

En grupp bestående av rektor, skolkurator och trygghetsgruppen går sedan igenom förslagen och väljer ut de åtgärder som ska genomföras. Dessa åtgärder tidsbestäms och ges en ansvarig för genomförandet. Åtgärderna förs in i likabehandlingsplanen, som färdigställs och presenteras i oktober/november.

Under vintern/våren ses enkäten för kartläggningen över. Detta görs av kurator, rektor, trygghetsgruppen och kamratstödjarna i årskurs nio.

I maj månad genomförs en ny kartläggning, och i samband med detta utvärderas de åtgärder som genomförts under läsåret. Därefter initieras arbetet med en ny plan för kommande läsår. Se även avsnittet Uppföljning och utvärdering, sid. 12.

Kartläggning och nuläge

Trygghetsenkäten genomfördes i maj 2016. 465 elever besvarade enkäten via School Soft, vilket ger en svarsfrekvens på 86 %. Detta var högre än föregående år.

Av de elever som svarat trivs 92 % bra eller mycket bra på skolan, och 90 % trivs bra eller mycket bra i sin klass. En svag tillbakagång

8 % av de svarande säger att de upplevt diskriminering i skolan, 3 % att de upplevt trakasserier. Detta är något lägre än föregående år. Frågan om kränkande behandling svarade 9 % av eleverna har känts sig kränkta under läsåret..

När det gäller diskriminering är det gruppen pojkar som känner sig diskriminerade av lärare utifrån ett genusperspektiv, som utmärker sig.

På de frågor som rör trakasserier är det inget svar som utmärker sig framför något annat.

Av dem som upplevt kränkningar som inte räknas som diskriminering eller trakasserier, är det övervägande vanligast att bli kränkt med ord, därefter kommer utfrysning, följt av att känna sig kränkt via sociala medier. Slag eller knuffar är det som man upplever minst, tillsammans med alternativet, annat sätt. De vanligaste platserna är i klassrum och korridorer.

De områden skolan behöver arbeta vidare med kvarstår från föregående år:

- Likabehandling mellan pojkar och flickor

Att trakasserier eller kränkningar via sociala medier enligt enkäten inte var vanligare, var även i år förvånande, då personal under läsåret både fått kännedom om och arbetat med flera incidenter kring just denna fråga!

Åtgärder och ansvar för dessa, inklusive tidsplan

Åtgärder vid akuta situationer

Om en elev utsätts för trakasserier eller annan form av kränkande behandling av en annan elev följs nedanstående plan:

1. Den lärare som upptäcker kränkningar skall genast ingripa. Händelsen anmäls till rektor. Då den akuta situationen åtgärdats meddelas elevernas mentor.
2. Mentor och/eller annan berörd personal talar med den som utsätts för trakasserier/kränkningen för att klargöra kring det som inträffat. Förklara att trakasserier/kränkningar inte får förekomma och att skolan nu kommer att utreda och åtgärda detta. Bestäm en tid för uppföljning ca en vecka senare. Klargör även att eleven

genast ska komma till mentor eller annan personal om något händer innan dess.

Dokumentera samtalet. (Mall för dokumentation finns under

R:\PersonalAllm\Värdegrund och trygghet\Likabehandlingsplan)

3. Mentor och/eller annan personal talar sedan med den/de som utfört kränkningen, om flera personer deltagit talar de vuxna med dem en och en. Förklara att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra. Gör upp en plan för hur detta ska gå till. Bestäm en tid för uppföljning ca en vecka senare. Dokumentera samtalet.
4. Kontakta inblandade elevers vårdnadshavare och berätta om vad som hänt och vad som nu beslutats. Dokumentera samtalen.
5. Meddela EHG vad som skett och vad som gjorts.
6. Eleverna hålls under uppsikt.
7. Uppföljande samtal hålls enligt planering i steg 2 och 3. Därefter kontaktas föräldrarna för att delges information om hur det gått. Eleverna hålls även fortsättningsvis under uppsikt. Dokumentera samtalen.
8. **Om kränkningarna eller trakasserierna inte upphört** kallas de elever som trakasserar/kränker tillsammans med vårdnadshavare till samtal hos rektor och skolkurator, en så kallad elevkonferens (EK). En handlingsplan upprättas för att komma till rätta med problemet. Samtalet dokumenteras i EK-protokoll.
9. Handlingsplanen följs upp i ett nytt samtal med elev, vårdnadshavare, rektor och skolkurator. Även detta samtal dokumenteras i EK-protokoll.
10. **Om kränkningarna eller trakasserierna ändå inte upphört** vidtas ytterligare åtgärder, t.ex. kontakt med andra myndigheter som socialtjänst eller polis.

Om en elev utsätts för diskriminering, trakasserier eller annan form av kränkande behandling av en vuxen följs nedanstående plan:

1. Händelsen anmäls till rektor.
2. Vårdnadshavare informeras.
3. Rektor utreder, åtgärdar och följer upp ärendet. Dokumentering görs.
4. Rektor följer upp ärendet med eleven och elevens vårdnadshavare.
5. Rektor träffar regelbundet den personal som kränkt eleven och samtalar om hur undervisningen med berörd elev fungerar.
6. Om åtgärderna inte är tillräckliga tas kontakt med rektors chef. Eleven kan även vända sig till Barn- och elevombudsmannen (www.skolinspektionen.se/BEO).

Främja, förebygga, åtgärda

Under kommande rubriker *Övergripande åtgärder för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, åtgärder för att främja likabehandling, samt Riktade åtgärder* går samtliga åtgärder som planeras under året igenom. Vissa av dessa finns kvar från föregående år. Anledningen till detta är att både elever och personal anser dem fortfarande vara aktuella och effektiva.

Övergripande åtgärder för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

En övergripande åtgärd för att skapa en trygg skola, där likabehandling främjas och kränkningar, trakasserier och diskriminering motverkas är arbetet med Kamratstödjare och trygghetsgruppen. Kamratstödjare finns i varje klass, och de utbildas av kurator samt en lärare som har elevhälsobefrämjande arbetstid i sin tjänst. De väljs av klasskamraterna i årskurs 7, och arbetar sedan med sitt uppdrag under hela studietiden vid Fribergaskolan. Deras uppdrag är att uppmärksamma hur eleverna behandlar varandra, att se elever som är ensamma eller utsätts för kränkningar, trakasserier eller diskriminering och i så fall göra vuxna uppmärksamma på detta. För att klara sitt uppdrag träffar de regelbundet skolans kamratstödjare och/eller skolkurator samt arbetslagets trygghetsrepresentant och får handledning av dem.

Trygghetsgruppen består av en vuxenrepresentant från varje arbetslag och skolkuratoren.

Trygghetsgruppen träffas fyra gånger per läsår, och diskuterar då övergripande frågor gällande arbetet för likabehandling och mot kränkningar, diskriminering och trakasserier. Mellan mötena har trygghetsrepresentanterna ansvar för att ingripa i akuta kränkningssärenden tillsammans med övrig personal, hålla samtal och dokumentera.

För att göra trygghetsgruppen och kamratstödjarna mer kända bland alla elever kommer bilder och namnlistor att sättas upp på anslagstavlor och intern-tv.

Ansvar: skolkurator och arbetslagen.

Tidpunkt: fortlöpande under läsåret.

Alla arbetslag ser till att Likabehandlingsplanen förankras hos elever och vårdnadshavare. Då förklaras även begreppen diskriminering, trakasserier och kränkning, hur vi på skolan arbetar mot detta och varför det är viktigt att göra det. Vid genomgången betonas vikten av att säga till då en personal diskriminerar, trakasserar eller kränker, och att skolan behöver veta detta. Klimatet i klassen följs upp fortlöpande.

Ansvar: arbetslagsledare/arbetslag med hjälp av kurator

Tidpunkt: oktober, och därefter fortlöpande samtal i klassen och vid utvecklingssamtal under läsåret.

För att lära känna eleverna och skapa bättre sammanhållning i arbetslaget, både mellan elever och mellan elever och personal, ges möjlighet till aktiviteter utanför undervisningen, t ex utflykter, "AL-dag", lära-känna-dag för sjuorna.

Ansvar: arbetslagen

Tidpunkt: olika, arbetslagen bestämmer.

Trygghetsenkäten kommer att ses över. Kompisstödjarna kommer att få vara med och tycka till om bland annat språket i enkäten.

Ansvar: kurator, rektor
Tidpunkt: fortlöpande

Skolans trivselregler kommer att uppdateras. Elevrådet gör detta tillsammans med skolledningen.

Ansvar: rektor, elevråd
Tidpunkt: under läsåret

Åtgärder för att främja likabehandling

Vi har under höstterminen startat ett arbete med eleverna i årskurs 7 som är ett samarbete med en stiftelse som heter Star for Life. Star for Life har under mer än i tio års tid arbetat med att utveckla en unik metodik för att skapa förändringar hos unga främst i Sydafrika. Nu har, sedan tre år tillbaka satsningen startat i Sverige och metoden bygger på "theory of change" som har två grundläggande antaganden

- En starkt självkänsla är en nödvändig förutsättning för att skapa förändring.
- Enbart information räcker inte för att skapa förändring. Man måste också ge inspiration.

Eleverna jobbar då med något som kallas "Drömboken" och som bygger på att eleverna ska stimuleras att fokusera på sin utbildning och ta hand om sin hälsa. Genom bland annat olika workshops i grupp och individuella övningar är förhoppningen att ungdomarna ska lära känna sig själva och sin klass så pass bra att det i sin tur leder till att de behandlar varandra med mer respekt. Vår plan på skolan är att detta ska implementeras i alla årskurser om tre år.

Ansvar: arbetslagen/trygghetsgruppen
Tidpunkt: fortlöpande under läsåret.

Gällande lagstiftning, de grunder för diskriminering, trakasserier och kränkningar som där anges, samt vad diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är, går igenom. Alla elever får denna genomgång inför den kartläggning av nuläget som görs i april. Då går mentorerna i sina mentorsgrupper igenom det eleverna behöver veta för att på ett bra sätt kunna svara på frågorna om klimatet i skolan. På det viset ökas elevernas medvetenhet om frågorna.

Ansvar: arbetslagsledare/arbetslag
Tidpunkt: april/maj

Arbetslagen arbetar med värdegrundsfrågor och samtal om normer.

Ansvar: arbetslag
Tidpunkt: fortlöpande under året

Skolans värdegrundsdocument förankras hos elever och personal.

Ansvar: rektor, arbetslag
Tidpunkt: oktober

Riktade åtgärder

Kränkningar

Mål På Fribergaskolan ska alla känna sig trygga. Ingen ska bli utsatt för kränkningar. Vi ska snabbt upptäcka, ingripa och tillsätta åtgärder om kränkningar ändå förekommer. Insatserna dokumenteras och följs upp.

Aktiviteter: Personalen arbetar fortlöpande med en samsyn i ledarskapsfrågor, t ex rutiner för gruppindelning. Vid arbetslagsmöten ägnas tid åt att uppmärksamma om diskriminering, trakasserier eller kränkningar förekommer i arbetslaget.

Ansvar: rektor, arbetslagsledare
Tidpunkt: fortlöpande under läsåret.

Möten med kamratstödjare och trygghetsgruppen.

Ansvar: skolkurator
Tidpunkt: fortlöpande under året. Kamratstödjarmöten en gång i månaden. trygghetsgruppen 2 ggr/termin.

Fasta placeringar i klassrummen. Vid grupparbete gör läraren grupperna.

Ansvar: varje enskild lärare.
Tidpunkt: fortlöpande under året.

När kränkningar eller trakasserier ändå uppstår arbetar vi enligt den plan som anges ovan, under rubriken Åtgärder vid akuta situationer.

Trakasserier och diskriminering på grund av kön

Mål: Ingen elev på skolan utsätts för diskriminering eller trakasserier på grund av sitt kön. Alla elever värderas lika ur ett könsperspektiv, för att öka jämställdheten.

Aktiviteter: Diskussioner om elevers olika behov, olika bemötande av olika elever, individanpassning, mellan elever och personal i mentorsgrupperna, och inom arbetslagen mellan personal. I arbetslagen ges möjlighet till reflektion.

Tidpunkt: Fortløpande under året
Ansvar: Rektor och arbetslagsledare

I årskurs niors undervisning i sex- och samlevnad tas frågor om diskriminering och trakasserier på grund av kön upp.

Tidpunkt: Hösttermin
Ansvar: Arbetslagsledare årskurs nio

Sexuell läggning

Mål: Ingen elev på skolan utsätts för diskriminering eller trakasserier på grund av sin sexuella läggning.

Aktiviteter: Skolans niondeklassare blir utbildade av RFSL i sexualkunskap, då även sexuella minoritetsgrupper tas upp. Även frågor om diskriminering och trakasserier på grund av kön och eller könsidentitet och könsuttryck tas upp.

Tidpunkt: Hösttermin
Ansvar: Arbetslagsledare årskurs 9

Normkritiska övningar under temaveckan om sex- och samlevnad.

Tidpunkt: Hösttermin
Ansvar: Arbetslagsledare årskurs 9

Kompetensutveckling

Under läsåret kommer vi att fortsätta arbeta med hur eleverna använder sociala medier i sina interaktioner i och utanför skolan och hur detta påverkar den sociala miljön i skolan gällande trakasserier och kränkningar. I detta tänker vi att externa föreläsningar kan komplettera vårt eget arbete

Ordet mobbning är ett samlingsnamn som nu ryms inom begreppen **diskriminering, trakasserier** och **kränkning**. Vi behöver fortsätta att implementera skolinspektionens definition bland elever och personal på Fribergaskolan, då det kan vara svåra att särskilja.

Det svar som avviker tydligast i årets enkät men även gjort så tidigare år, är att pojkar upplever att de diskriminerade i skolan gentemot flickor. Denna skillnad mellan pojkar och flickor upplevelser om hur man blir behandlad i skolan måste blir mer likvärdiga under följande läsår.

Uppföljning och utvärdering

Föregående år, LBP 2015-2016

Föregående års plan utvärderades genom kontrollfrågor som ställdes i slutet av trygghetsenkäten i maj 2016.

58 % av de svarande känner till skolans likabehandlingsplan. Tyvärr en kraftig sänkning sedan föregående läsår.

42 % har märkt av att personalen blivit hårdare när det gäller vilket språk som används. En ökning på ett par procent.

30 % vet vem som är representant i trygghetsgruppen ur deras arbetslag. En sänkning!

11 % av de svarande eleverna anger att de ofta arbetar med samarbetsökningar i sin klass, 55 % man gör det någon gång och 33 % att man inte gjort det alls.

35 % av eleverna säger att man alltid har fasta platser i klassrummet. 63 % säger att man har det på vissa lektioner, och 2 % att man inte har det alls.

30 % säger att det alltid är lärarna som bestämmer vilka som ska arbeta ihop vid grupparbeten. 67 % säger att vissa lärare gör det men inte alla, och 3 % att läraren aldrig bestämmer det.

På frågan om det finns vuxna i närheten när man inte har lektion svarar 33 % oftast, 41 % ibland, 23 % oftast inte och 3 % aldrig. Liknande som föregående år.

På frågan om det finns vuxna som griper in om någon behandlas illa svarar 54 % ja oftast, 34 % ja ibland, 9 % oftast inte och 3 % aldrig. En glädjande ökning från föregående år

Planering av utvärdering, LBP 2016-2017

Läsårets likabehandlingsplan kommer att utvärderas i samband med trygghetsenkäten 2017.